

Läkemedelsavgivande stentar betryggande säkra

AUTOREFERAT. Ballongvidgning med inläggning av stent i hjärtats kranskärl (perkutan koronar intervention, PCI) är standardbehandling hos patienter med kärlkramp och hjärtinfarkt. Totalt görs ca 19 000 ingrepp per år i Sverige. Årribildning i kärlväggen leder dock till restenos inom 3–12 månader hos upp till 30 procent av patienterna.

Läkemedelsavgivande stentar (drug eluting stents, DES) med läkemedel som hämmar cellätterväxt har i flera randomiserade studier visats halvera risken för restenos och behovet av nya ingrepp jämfört med vanliga stentar. Den hämmade cellätterväxten riskerar dock att lämna metallen delvis oskyddad med viss risk för trombpålagring.

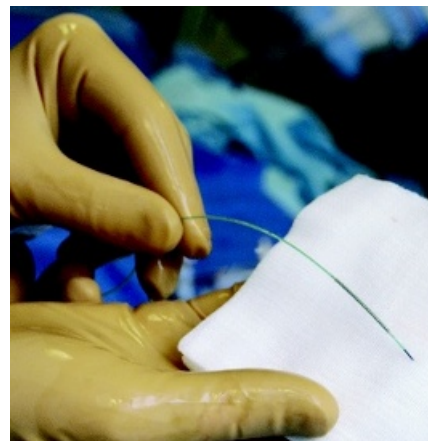
En tidigare studie utgående från registret för koronarangiografi och angioplastik i Sverige (SCAAR) indikerade ökad dödlighet hos patienter som fått DES jämfört med dem som fått vanlig stent. Fynden fick stort genomslag i massmedier, vars långtgående slutsatser skapade stor oro hos tusentals patienter som fått DES.

Vi har undersökt utfallet hos samtliga patienter i Sverige som fått en eller flera stentar implanterade under åren 2003 till 2006, med upp till fem års uppfölj-

ning. Resultaten publicerades nyligen i New England Journal of Medicine. Under den aktuella tidsperioden hade 47 967 patienter behandlats med 86 552 stentar vid 55 465 interventioner. Under uppföljningen registrerades 3 198 fall av hjärtinfarkt och 2 380 dödsfall.

Studien visar en betryggande säkerhet för DES. Död och/eller hjärtinfarkt inträffade lika ofta som i gruppen med vanliga stentar. Vid subgruppsanalys framkom ökad dödlighet och högre risk för hjärtinfarkt endast hos patienter som behandlats under 2003. DES var då en ny teknik, och den initialt ökade risken förklaras sannolikt av en kombination av faktorer, som sämre selektion av lämpliga patienter och att tekniken för implantation inte var optimerad. Dessutom har praxis för farmakologisk behandling efter ingreppet förändrats. I dag rekommenderas minst tolv månaders trombocythämmande behandling.

Den aktuella studien visar också att implantation av DES minskade risken för restenos till hälften jämfört med vanlig stent. I absoluta tal var emellertid den genomsnittliga riskminskningen måttlig; 39 patienter behövde behandlas med DES för att förhindra ett fall av restenos med motsvarande vanlig stent. För patienter med hög risk för restenos,

Utfallet hos samtliga patienter i Sverige som fått en eller flera stentar implanterade visade att det inte finns skäl till oro, vilket en tidigare studie indikerat. Foto: SPL/IBL

som diabetiker med tunna kärl, behövde dock bara tio patienter behandlas med DES för att förhindra ett fall av restenos.

Sammanfattningsvis medför DES inte någon ökad risk för död eller hjärtinfarkt. Generellt minskar risken för restenos måttligt. För högriskpatienter ger DES dock en kliniskt betydelsefull minskad risk för restenos.

Stefan James

docent, överläkare, kardiologkliniken och Uppsala Clinical Research Center, Akademiska sjukhuset, Uppsala

James SK, et al. N Engl J Med. 2009;360:1933-45.

Överkonsumtion av coladrycker orsakade hypokalemi

En grupp forskare från Grekland har undersökt konsekvenserna av överdriven konsumtion av coladrycker. Studien, som är en fallgenomgång, där författarna har tittat på ett antal patientfall med extrem konsumtion av coladrycker där patienten dagligen druckit mellan 2 och 9 (!) liter av drycken.

Till de mer uppseendeväckande fallen hör en 44-årig bonde från Australien som inkom till akutmottagningen med plötsligt påkommande muskelsvaghet efter att ha varit ute på safari. I proven noterades ett kalium i serum på 1,4 mmol/l. Mannen drack dagligen 4 liter coladryck men hade de senaste dygnet bältat i sig ofattbara 10 liter per dag för att släcka törsten under safarituren. Trots det extrema labbvärdet vägrade dock mannen att sluta konsumera favoritdrycken. Men han halverade sin konsumtion – och tillfrisknade. Ett annat

Konsekvenserna av överdriven konsumtion av coladrycker har undersökts av grekiska forskare. Foto: Michael Hilgert/IBL

exempel är en gravid 21-årig kvinna som inkom till akutmottagningen med kräkningar, utmattningsskänsla och aptitlös-

het. I proven noterades hypokalemi, som också troddes förklara de EKG-förändringar som noterats. Kvinnan drack dagligen 3 liter coladryck.

Bland ingredienserna i coladrycker kan såväl glukos, fruktos som koffein potentiellt orsaka hypokalemi, skriver författarna. De potentiella mekanismerna bakom kaliumförlusten är flera. Bland annat kan den snabba höjningen av glukos i blodet efter intag av söt läsk leda till osmotisk diures och förlust av kalium. Intaget av koffein, som har betaadrenerg effekt, kan resultera i metabol alkalos och ökad reninfrisättning med förlust av kalium som följd.

Anders Hansen

läkare, frilansjournalist

Int J Clin Pract. doi:10.1111/j.1742-1241.2009.02051.x

Psykiska problem hos pojkar ökar risken för självmord

Pojkar med psykiska problem i 8-årsåldern löper ökad risk att senare i livet suicidera eller göra ett så allvarligt suicidförsök att de läggs in för vård på sjukhus. Det visar en studie från Finland som presenteras i tidskriften Archives of General Psychiatry.

Forskarna har studerat en kohort med 5302 individer födda år 1981. När de var 8 år gamla genomfördes en undersökning av deras psykiska hälsa. Föräldrar och lärare fick svara på frågor om barnens tillstånd, där de bl a angav om barnen uppvisade emotionella problem (ångest och nedstämdhet), överaktivitet eller uppförandeproblem. Barnen fick dessutom själva svara på ett frågeformulär, det sk Rutter-formuläret, som används inom barnpsykiatri för att utvärdera depressiva besvär.

Författarna följde kohorten fram till 24 års ålder. 54 individer (1 procent av samtliga) tog sitt liv (13 män och 2 kvinnor) eller gjorde ett suicidförsök som fick till följd att de lades in på sjukhus (14 män och 25 kvinnor).

Män med psykisk problematik vid 8 års ålder (rapporterat av föräldrar och lärare) var kraftigt överrepresenterade bland dem som tagit sitt liv eller gjort suicidförsök; hela 78 procent av de män som suiciderat eller gjort suicidförsök hade psykiska problem i 8-årsåldern. Av samtliga män med psykiska problem som barn försökte eller lyckades var 20:e ta sitt liv. Någon koppling till pojkarnas egenrapporterade psykiska hälsa i 8-årsåldern enligt Rutter-formuläret noterades dock inte. Att inte bo hos båda sina biologiska föräldrar i 8-årsåldern var, vid sidan av psykiska problem,

Att tidigt identifiera pojkar med psykisk problematik kan vara effektivt för att förebygga självmord. Bilden är beskuren.

Foto: Lina Karna Kippel/IBL

ytterligare en faktor som var kopplad till ökad risk för suicidförsök eller fullbordat suicid hos pojkarna.

För kvinnor fann forskarna inget samband mellan psykisk problematik i 8-årsåldern, vare sig rapporterad av föräldrar/lärare eller av barnet självt, och suicidförsök eller fullbordat suicid. En möjlig anledning kan, enligt författarna, vara att suicid är närmare kopplat till bipolär sjukdom hos kvinnor än hos män och att bipolär problematik normalt inte debuterar så tidigt som i 8-årsåldern utan märks först i samband med och efter puberteten.

Det är välkänt att suicidbeteendet skiljer sig mellan könen. Kvinnor tenderar överlag att göra fler suicidförsök än män. Män gör färre men våldsammare försök och lyckas i större utsträckning än kvinnor att ta sina liv, ett mönster som också ses i den aktuella studien. Att tidigt identifiera och ge behandling till pojkar med psykisk problematik kan vara en effektiv metod att minska antalet fall av självmord och självmordsförsök, konstaterar författarna.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Arch Gen Psychiatry. 2009;66:398-406.

Dubbelinfektion med malaria och återfallsfeberborrelia

AVHANDLING. Malaria är en vanlig sjukdom i tropiska Afrika som orsakar 1,5–2,7 miljoner dödsfall årligen. Som regel används endast kliniska symtom för att fastställa diagnosen och för att snabbt sätta in behandling. Denna typ av presumtiv diagnostik orsakar problem, då andra sjukdomar ger likartad symtombild, som Borreliainfektionen återfallsfeber.

Forskare vid Umeå universitet har upptäckt att malaria och återfallsfeber förekommer samtidigt, men hur patienten påverkas av denna dubbelinfektion vet man inte. För att studera denna fråga skapades ett modellsystem för dubbelinfektion. Det visade sig att när malaria och återfallsfeber förekom samtidigt blev malarian mycket lindrigare, medan återfallsfebern blev allvarligare, rent av dödlig. Detta berodde på att immunförsvaret fokuserar på malaraiinfektionen, vilket gör att återfallsfeberborrelian kan tillväxa okontrollerat. Möss med dubbelinfektion var kraftigt anemiska och hade allvarliga interna skador, framför allt på den för immunförsvaret viktiga mjälten. Malaria kan även reaktivera vilande återfallsfeberborrelia i hjärnan så att återfallsfeber åter blossar upp.

Den nya kunskapen om dubbelinfektion med malaria och återfallsfeberborrelia kommer att vara viktig för förbättrad diagnostik och behandling av båda sjukdomarna, framför allt i Afrika.

Jenny Lundqvist
med dr, institutionen för molekylärbiologi,
Umeå universitet

Lundqvist J. Malaria and relapsing fever Borrelia – interactions and potential therapy [dissertation]. Umeå: Umeå universitet; 2009.

Gener associerade med ökad risk för testikelcancer

Forskare har identifierat gener som är kopplade till ökad risk för testikelcancer. Rönen, som presenteras i tidskriften Nature Genetics, hör till de första vad gäller att identifiera gener som ökar risken för testikelcancer, den vanligaste cancerformen bland yngre män.

Studien baseras på tekniken genome-wide association och omfattar 277 patienter drabbade av testikelcancer och 919 kontroller. De två generna i fråga är c-KIT-liganden (KITLG), som är lokaliserad på kromosom tolv och som kopp-

lats till en riskökning för testikelcancer med en faktor tre, en i sammanhanget anmärkningsvärt hög riskökning jämfört med riskgener för andra cancersjukdomar. Genen SPRY4 (belägen på kromosom fem) var även den kopplad till ökad risk men inte lika markerat som för KITLG. Intressant nog är det de vanligaste varianterna av de båda generna som ökar risken för testikelcancer. De aktuella generna är kopplade till ökad risk för såväl seminom som icke-seminom. Exakt genom vilken meka-

nism risken för testikelcancer ökar återstår dock att utreda. Att det finns en ärftlig komponent i testikelcancer är välkänt. Men inte bara gentiken spelar in. Incidensen har ökat kraftigt under de senaste decennierna, och flera studier pågår för att identifiera faktorer i miljön som ökar risken för sjukdomen.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Nat Genet. doi:10.1038/ng.393